

Αθήνα, 16.9.2013

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

**ΘΕΜΑ: Αυτοδίκαιη έγκριση λογαριασμών – απόφαση Ολομέλειας
ΣτΕ 2494/2013**

Πρόσφατα εκδόθηκε η απόφαση 2494/2013 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία αποφάνθηκε επί του ζητήματος της αυτοδίκαιης ή μη έγκρισης των λογαριασμών μετά την άπρακτη παρέλευση μηνός από την υποβολή τους προς έγκριση. Η απόφαση αυτή αφορά λογαριασμό σύμβασης μελέτης και όχι δημοσίου έργου· δεδομένου, όμως, του σχεδόν πανομοιότυπου των εφαρμοστέων διατάξεων που ρυθμίζουν τη διαδικασία υποβολής, ελέγχου και έγκρισης λογαριασμού σύμβασης μελέτης με τις αντίστοιχες του δικαίου των δημοσίων έργων, η ανωτέρω απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ εκτιμάται ότι θα ασκήσει σοβαρότατη επίδραση και στη νομολογία των δικαστηρίων αναφορικά με την αυτοδίκαιη έγκριση λογαριασμών δημοσίων έργων. Ήδη δικαστήρια της ουσίας (διοικητικά εφετεία) έχουν αναστείλει την έκδοση αποφάσεων επί αγωγών από αυτοδικαίως εγκεκριμένους λογαριασμούς, αναμένοντας την έκδοση της απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Ιστορικό

Για να γίνει περισσότερο κατανοητή η σημασία της ανωτέρω απόφασης της Ολομέλειας του ΣτΕ, είναι χρήσιμο να γίνει μία συνοπτική αναδρομή στη δικαστική προϊστορία του συγκεκριμένου ζητήματος.

Ως είναι γνωστό, με την απόφαση 8/2004 του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου (Α.Ε.Δ. 8/2004) είχε κριθεί με ισχύ *erga omnes* (έναντι πάντων) δεδεδειγμένου, ότι μετά την άπρακτη παρέλευση της μηνιαίας προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 7 παρ. 1 του Ν.Δ. 1266/1972 για τον έλεγχο του υποβληθέντος από τον ανάδοχο λογαριασμού, ο τελευταίος θεωρείται

αυτοδικαίως εγκεκριμένος ως υποβλήθηκε από τον ανάδοχο, η δε διευθύνουσα υπηρεσία στερείται πλέον της κατά χρόνο αρμοδιότητας να ελέγξει και τροποποιήσει τον αυτοδικαίως εγκριθέντα λογαριασμό, τυχόν δε μεταγενέστερη τροποποίηση ή διόρθωση αυτού είναι παράνομη και ακυρωτέα ως κατά χρόνο αναρμοδίως εκδοθείσα. Το *erga omnes* (έναντι πάντων) δεδικασμένο της Α.Ε.Δ. 8/2004 έχει την έννοια ότι τα δικαστήρια είναι υποχρεωμένα να ερμηνεύουν τη συγκεκριμένη διάταξη σύμφωνα με την ερμηνεία που της δόθηκε από την Α.Ε.Δ. 8/2004. Η Α.Ε.Δ. 8/2004 ήρε την αμφισβήτηση σχετικά με την έννοια της διάταξης του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν. 1266/1972 και όχι της παρ. 10 του άρθρου 5 του Ν. 1418/1984, που έχει κωδικοποιηθεί στις παρ. 8 και 9 του άρθρου 53 του Κ.Δ.Ε.. Κατά συνέπεια, *erga omnes* δεδικασμένο υφίσταται *stricto sensu* μόνο ως προς την ερμηνεία της παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν. 1266/1972 και όχι και ως προς αυτή της παρ. 8 του άρθρου 53 του Κ.Δ.Ε.. Υπ' αυτή την έννοια τα δικαστήρια δεν δεσμεύονται ως προς την ερμηνεία της παρ. 8 του άρθρου 53 του Κ.Δ.Ε. από το δεδικασμένο που απορρέει από την Α.Ε.Δ. 8/2004. Ωστόσο, γίνεται παγίως δεκτό από τα δικαστήρια και τη Διοίκηση (Εγκ. 30/2004 ΥΠΕΧΩΔΕ), ότι το δεδικασμένο της Α.Ε.Δ. 8/2004 εξικνείται και στην αντίστοιχη διάταξη του Ν. 1418/1984, δεδομένου ότι πρόκειται για πανομοιότυπη διάταξη με αυτή που ερμηνεύθηκε από την Α.Ε.Δ. 8/2004.

Μετά την έκδοση της ανωτέρω απόφασης του Α.Ε.Δ., η νομολογία των δικαστηρίων επί του ζητήματος της αυτοδίκαιης των λογαριασμών δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών μετά την άπρακτη παρέλευση μηνός από την υποβολή τους προς έλεγχο και έγκριση παρέμενε αδιατάρακτη μέχρι την έκδοση της ΣτΕ 1208/2012. Η απόφαση 1208/2012 του Στ' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφάνθηκε (κατά πλήρη μεταστροφή της νομολογίας του δικαστηρίου) επί της παρ. 1 του άρθρου 104 του Π.Δ. 696/1974 περί μελετών (που, όπως και η αντίστοιχη διάταξη περί δημοσίων έργων, ορίζει μηνιαία προθεσμία για τον έλεγχο και έγκριση του υποβαλλόμενου λογαριασμού), ότι η άπρακτη παρέλευση της εν λόγω προθεσμίας δεν συνεπάγεται την αυτοδίκαιη έγκριση του λογαριασμού, αλλά τη σιωπηρή απόρριψή του. Λόγω δε της μείζονος σπουδαιότητας του ζητήματος, παρέπεμψε το θέμα προς οριστική κρίση στην Ολομέλεια του ΣτΕ.

Περιεχόμενο ΣτΕ Ολομ. 2494/2013

Η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας αποφάνθηκε, κατά πλειοψηφία, τα εξής, σχετικά με το κρινόμενο ζήτημα:

«Επειδή, όπως έχει παγίως κριθεί, οι διοικητικές πράξεις ακόμη και όταν ρητώς χαρακτηρίζονται από το νόμο ως οριστικές ή αμετάκλητες, επιτρέπεται να ανακαλούνται για λόγους αναγόμενους στη νομιμότητά τους, κατ' εφαρμογή των αρχών που διέπουν την ανάκληση των διοικητικών πράξεων (ΣτΕ 2987, 2968/2005, 3033, 2692/1999, 1654/1998 επτ., 880/1998 επτ., 3507/1979 Ολομ., 1013/1934 Ολομ.).

»Επειδή, η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 104 παρ. 1 του π.δ. 696/1974, ερμηνευόμενη ενόψει αφενός μεν του σκοπού της θεσπιζόμενης με αυτήν ρύθμισης, ο οποίος συνίσταται στην απρόσκοπτη, με την τακτική τμηματική πληρωμή του αναδόχου, εκτέλεση της σύμβασης και την εντός του προβλεπόμενου χρονοδιαγράμματος εκπόνηση της μελέτης, αφετέρου δε της υποχρέωσης τήρησης της αρχής της νομιμότητας, έχει την έννοια ότι με την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας του ενός μηνός, που προβλέπεται για τον έλεγχο, την τυχόν απαιτούμενη διόρθωση και την έγκριση του λογαριασμού, ο λογαριασμός θεωρείται μεν εγκεκριμένος, η Διοίκηση όμως διατηρεί την εξουσία, και μετά την παρέλευση της τασσόμενης προθεσμίας ελέγχου και έγκρισης του λογαριασμού, να προβεί σε έλεγχο αυτού, αρνούμενη, ρητώς ή σιωπηρώς, να καταβάλει ποσά ή αναζητώντας, κατά τις κείμενες διατάξεις (του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου) ως μη νομίμως ή αχρεωστήτως, ήδη καταβληθέντα ποσά του επίμαχου λογαριασμού, τα οποία δεν οφείλονται για οποιονδήποτε λόγο στον ανάδοχο, δεδομένου μάλιστα ότι ο έλεγχος αυτός επιβάλλεται για λόγους προστασίας του δημόσιου χρήματος, εθνικού, ή κοινοτικού (προκειμένου περί συγχρηματοδοτούμενου με πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης έργου).»

Το περιεχόμενο της ανωτέρω ιδιαίτερα κρίσιμης αποφάσεως της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας συνοψίζεται στα εξής βασικά σημεία:

1. Η ΣτΕ 2494/2013 αποφάνθηκε ότι μετά την άπρακτη παρέλευση μηνός από την υποβολή του ο λογαριασμός θεωρείται αυτοδικαίως εγκεκριμένος· επομένως, δεν ήλθε σε αντίθεση με την Α.Ε.Δ. 8/2004.

Αντιθέτως, ανέτρεψε την «αιρετική» κρίση της ΣΤΕ 1208/2012, που είχε αποφανθεί υπέρ της σιωπηρής απόρριψης του λογαριασμού.

2. Ρητώς αναγνώρισε την εφαρμογή και στους αυτοδικαίως εγκεκριμένους λογαριασμούς των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων. Η απόφαση αυτή του δικαστηρίου τροποποιεί τη μέχρι σήμερα πάγια νομολογία του ΣΤΕ, που δεν δεχόταν την εφαρμογή των γενικών αρχών περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων στους λογαριασμούς δημοσίων έργων και θεωρούσε ως κατ' αρχήν μη επιτρεπτή την ανάκληση (ρητώς ή αυτοδικαίως) εγκριθέντων λογαριασμών.¹

Κατά τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, η Διοίκηση δικαιούται να ανακαλεί ελευθέρως και οποτεδήποτε μία παράνομη διοικητική πράξη, ακόμη και αν είναι ευμενής για τον διοικούμενο, μεταξύ των άλλων, και όταν υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος.²

Στους λογαριασμούς δημοσίων συμβάσεων πληρούνται αμφότερες οι ανωτέρω προϋποθέσεις: Πρώτον, λογαριασμός που κατά τον κύριο του έργου δεν έπρεπε να εγκριθεί, θεωρείται ως κατ' αρχήν παράνομος και, δεύτερον, εξ ορισμού συντρέχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος όταν πρόκειται για την πληρωμή δημοσίου χρήματος. Κατά συνέπεια, πλέον, δυνάμει της ανωτέρω απόφασης της Ολομέλειας του ΣΤΕ, **οι υπηρεσίες του κυρίου του έργου θα δικαιούνται να ανακαλούν ελευθέρως και οποτεδήποτε αυτοδικαίως εγκεκριμένους λογαριασμούς.**

¹ Κατά την ΣΤΕ 1472/2000: «κονδύλια που περιελήφθησαν σε εγκριθείσες τμηματικές πιστοποιήσεις δεν μπορούν μεταγενέστερα να μεταβληθούν από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία λόγω μεταβολής των απόψεών της ως προς τη νομιμότητα των κονδυλίων αυτών, δεν εφαρμόζονται δε στις περιπτώσεις αυτές, λόγω της ειδικής νομοθεσίας περί δημοσίων έργων, οι γενικές αρχές περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων». Βλ., επίσης, ΣΤΕ 4079/1996, ΑΠ 1451/2006 κ.ά..

² Βλ. σχετικά Επ. Σπηλιωτόπουλο, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», 12^η έκδ., σελ. 195, § 178, με παραπομπές σε πλούσια νομολογία του ΣΤΕ.

Επιπτώσεις από την ΣτΕ Ολομ. 2494/2013

Οι επιπτώσεις από την ανωτέρω απόφαση αναμένεται να είναι σοβαρές σε σχέση με τους αυτοδικαίως εγκεκριμένους λογαριασμούς δημοσίων έργων. Ειδικότερα:

1. Εν αντιθέσει προς την ΣτΕ 1208/2012, η Ολομ. ΣτΕ 2494/2013, αν και αφορά λογαριασμό μελέτης, εφαρμόζεται άνευ ετέρου και στις συμβάσεις δημοσίων έργων. Τούτο, διότι δεν προσκρούει στο δεδικασμένο της Α.Ε.Δ. 8/2004, εφόσον δεν αμφισβητεί την αυτοδίκαιη έγκριση λογαριασμού μετά την πάροδο της οριζόμενης στον νόμο προθεσμίας για έλεγχο και έγκριση.
2. Ζήτημα γεννάται αν τα ανωτέρω ισχύουν και υπό την τροποποιηθείσα από το Ν. 4070/2012 διάταξη του άρθρου 53 παρ. 8 του Κ.Δ.Ε., η οποία προβλέπει αυτοδίκαιη έγκριση του υποβληθέντος λογαριασμού εφόσον παρέλθει άπρακτος ένας μήνας από την υποβολή του και χορήγηση προθεσμίας επιπλέον δύο μηνών στη διευθύνουσα υπηρεσία να ελέγξει και επιστρέψει στον ανάδοχο τον αυτοδικαίως εγκριθέντα λογαριασμό. Κατά την άποψή μου, εάν η διευθύνουσα υπηρεσία αδρανήσει εκ νέου, παρά τη χορήγηση επιπρόσθετης προθεσμίας δύο μηνών, θα συνιστούσε πρόδηλη παραβίαση της αρχής της χρηστής διοίκησης να αναγνωρισθεί στον κύριο του έργου ανέναο δικαίωμα ανάκλησης του λογαριασμού επί τη βάση των γενικών αρχών περί ανάκλησης των διοικητικών πράξεων. Εν πάση περιπτώσει, η ΣτΕ Ολομ. 2494/2013 δεν έχει αποφανθεί επί της τροποποιημένης με τον Ν. 4070/2012 εκδοχής του άρθρου 53 παρ. 8 του Κ.Δ.Ε., η δε αυτούσια εφαρμογή της στο τροποποιημένο άρθρο 53 παρ. 8 θα προσέκρουε σε ουσιώδεις νομικές αντιρρήσεις.
3. Ο κύριος του έργου αποκτά, μέσω της ανωτέρω απόφασης, σχεδόν απεριόριστο χρονικά δικαίωμα ανάκλησης των αυτοδικαίως εγκεκριμένων (και ενδεχομένως εξοφλημένων) λογαριασμών. Θεωρητικά και με βάση το σκεπτικό της ανωτέρω απόφασης, το δικαίωμα επανελέγχου των αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε, ακόμη και μετά την οριστική παραλαβή ενός έργου. Ωστόσο, υπάρχουν περιορισμοί οι οποίοι

υπαγορεύονται από τις θεμελιώδεις αρχές του διοικητικού δικαίου περί χρηστής διοίκησης, προστατευόμενης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, καθώς και τις αντίστοιχες του αστικού δικαίου περί καλής πίστης και συναλλακτικών ηθών, που εφαρμόζονται αναλόγως και στις συμβάσεις δημοσίων έργων. Το πώς θα εξειδικευθούν οι περιορισμοί αυτοί στις ανακλήσεις αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών είναι ζήτημα που αναμένεται να διαπλαστεί από τη νομολογία των δικαστηρίων στο προσεχές διάστημα.

4. Ως ανάκληση του αυτοδικαίως εγκεκριμένου λογαριασμού νοείται οιαδήποτε τροποποίηση του αρχικώς υποβληθέντος από τον ανάδοχο. Υπό την έννοια αυτή, η διευθύνουσα υπηρεσία θα δύναται να τροποποιεί ή περικόπτει κονδύλια του λογαριασμού, ή ακόμη και να τον απορρίπτει συνολικά. Σε περίπτωση κατά την οποία ο αυτοδικαίως εγκεκριμένος λογαριασμός έχει πληρωθεί κατά τον χρόνο της ανάκλησής του, ο κύριος του έργου θα αποκτά το δικαίωμα της σύνταξης αρνητικού (επιστροφικού) λογαριασμού για τον καταλογισμό του επιστρεπτέου ποσού σε βάρος του αναδόχου.
5. Σοβαρά δικονομικά ζητήματα γεννώνται, επίσης, από την ανωτέρω απόφαση της Ολομέλειας του ΣΤΕ. Μερικά εξ αυτών: Αν ο ανάδοχος έχει ασκήσει αγωγή για την επιδίκαση του ποσού του αυτοδικαίως εγκεκριμένου λογαριασμού, ποια θα είναι η τύχη της σε περίπτωση που ο λογαριασμός ανακληθεί μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης στο δικαστήριο; Θα απορρίπτεται η αγωγή άνευ ετέρου; Θα δύναται να προβάλλει ο ανάδοχος τις ενστάσεις και αντιρρήσεις του κατά της βασιμότητας της ανακλητικής πράξης κατά τη συζήτηση της αγωγής; Τι γίνεται επίσης σε περίπτωση κατά την οποία έχει εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση που επιδικάζει το ποσό του αυτοδικαίως εγκεκριμένου λογαριασμού; Θα δύναται ο κύριος του έργου οποτεδήποτε να ανακαλεί τον λογαριασμό κατά το δοκούν και να αναζητεί την επιστροφή ποσών που έχουν πληρωθεί βάσει τελεσιδίκων, ή και αμετακλήτων ακόμη, δικαστικών αποφάσεων;

Κριτική

Η ΣτΕ Ολομ. 2494/2013 επιχείρησε να τετραγωνίσει τον κύκλο: Να ανατρέψει την πάγια νομολογία περί αυτοδικαίως έγκρισης των λογαριασμών, χωρίς να παραβιάσει το *erga omnes* δεδικασμένο που απορρέει από την Α.Ε.Δ. 8/2004. Το αποτέλεσμα, αν και δογματικά πιο στέρεο από την ΣτΕ 1208/2012, είναι νομικά προβληματικό και ενέχει σοβαρούς κινδύνους. Ειδικότερα:

Αποσαθρώνεται έτι περαιτέρω, μετά τα κτυπήματα που επέφερε ο Ν. 4070/2012, το καθεστώς ασφάλειας δικαίου κατά την εκτέλεση των δημοσίων έργων. Εάν εφαρμοσθεί πλήρως κατά το γράμμα της (και ενδεχομένως κατά το πνεύμα της) η Ολ. ΣτΕ 2494/2013, τότε οποιοσδήποτε λογαριασμός, για τον οποίον έχει παντελώς αδιαφορήσει η Υπηρεσία να προβεί στον απαιτούμενο έλεγχο, θα δύναται να ανακληθεί οποτεδήποτε: ακόμη και μετά την πληρωμή του, ακόμη και μετά την οριστική παραλαβή του έργου, ακόμη και μετά την έκδοση τελεσίδικης ή και αμετάκλητης δικαστικής απόφασης!

Ναι μεν η Ολ. ΣτΕ 2494/2013 δεν αποφαινεται επί των ρητώς εγκεκριμένων λογαριασμών, ωστόσο η υποκειμένη αιτιολογία της, περί εφαρμογής των γενικών περί ανάκλησης των διοικητικών πράξεων αρχών, μπορεί κάλλιστα να επεκταθεί και σ' αυτούς. Αν γίνει αυτό, κάθε έννοια ασφάλειας δικαίου κατά την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου θα εξαφανισθεί.

Εξομοιώνονται από πλευράς νομικής αντιμετώπισης οι περιπτώσεις αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών που στηρίζονται σε πραγματικά στοιχεία εκτέλεσης του έργου και ενσωματώνουν πραγματική αξίωση του αναδόχου για πληρωμή εκτελεσμένων και εγκεκριμένων εργασιών με περιπτώσεις εικονικών λογαριασμών, που έχουν μεν εγκριθεί τύποις αυτοδικαίως, πλην όμως δεν ενσωματώνουν υπαρκτή αξίωση του αναδόχου. Η εξομοίωση αυτή παρέχει στην υπηρεσία τη δυνατότητα να θέτει τον ανάδοχο υπό διαρκή ομηρεία, ακόμη και μετά την ολοκλήρωση του έργου και την οριστική παραλαβή του.

Η Ολ. ΣτΕ 2494/2013, εφαρμοζόμενη υπό τη νέα τροποποιημένη από τον Ν. 4070/2012 διάταξη του άρθρου 53 παρ. 8 του Κ.Δ.Ε., έρχεται σε ευθεία αντίθεση ,ε το σήμερα ισχύον θεσμικό πλαίσιο έγκρισης των λογαριασμών δημοσίων έργων, αν όχι *stricto sensu* με το γράμμα του νόμου, πάντως

αδιαμφισβήτητα με το πνεύμα του, για τους λόγους που αναπτύχθηκαν παραπάνω.

Ορθή ερμηνευτική προσέγγιση

Η ορθή ερμηνευτική προσέγγιση του ζητήματος διατυπώνεται σε μία από τις μειοψηφούσες απόψεις της απόφασης (σκέψη 9, σελ. 13). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω μειοψηφία, *«...δύναται μεν η Διοίκηση, μετά την αυτοδίκαιη έγκριση του λογαριασμού, να προβεί σε έλεγχο αυτού, αρνούμενη την καταβολή των σχετικών ποσών ή αναζητώντας ήδη καταβληθέντα βάσει αυτού ποσά, μόνον, όμως, αν ο υποβληθείς λογαριασμός δεν στηριζόταν, εν όλω ή εν μέρει, στο νόμο ή στους όρους της σύμβασης ή αν περιείχε ή συνοδευόταν από ανακριβή στοιχεία»*.

Η ανωτέρω μειοψηφία θέτει το θέμα στο σωστή του βάση και προβαίνει στη χρυσή τομή ανάμεσα αφενός στην ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος πλασματικών εγκρίσεων εικονικών λογαριασμών και της συνακόλουθης καταβολής στον ανάδοχο αχρεωστήτων ποσών και αφετέρου στην ανάγκη προστασίας των νόμιμων αξιώσεων του αναδόχου και κατοχύρωσης της ασφάλειας δικαίου κατά την εκτέλεση ενός δημοσίου έργου. Με βάση την ανωτέρω μειοψηφική άποψη, ανάκληση αυτοδικαίως εγκεκριμένου λογαριασμού επιτρέπεται μόνον όταν ο λογαριασμός δεν ενσωμάτωνε νόμιμη αξίωση του αναδόχου· όταν, δηλαδή, αφορούσε μη εκτελεσμένες εργασίες, ή εργασίες εκτός του συμβατικού αντικειμένου για την εκτέλεση των οποίων δεν είχε δοθεί εντολή από τον κύριο του έργου, ή εργασίες για τις οποίες δεν υπήρχαν αντίστοιχες επιμετρήσεις. Σε όλες, όμως, τις λοιπές περιπτώσεις, που αντιπροσωπεύουν και την πλειοψηφία των αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών, όπου το ποσό του λογαριασμού αφορούσε εργασίες που είχαν εκτελεσθεί και επιμετρηθεί, μέσα στο πλαίσιο των εν γένει συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου, δεν επιτρέπεται να γίνει ανάκληση του λογαριασμού κατ' εφαρμογή των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου.

Η τομή στην οποία προβαίνει η μειοψηφούσα αυτή άποψη θεωρώ ότι είναι ορθή, διότι θέτει το κριτήριο ανάκλησης των αυτοδικαίως εγκεκριμένων λογαριασμών και ταυτοχρόνως τα άκρα όρια ενάσκησης της αντίστοιχης

διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης, με γνώμονα την ύπαρξη ουσία βάσιμης αξίωσης του αναδόχου για το ποσό του λογαριασμού. Βεβαίως, και σ' αυτή την περίπτωση ο ανάδοχος θα είναι υποχρεωμένος να ασκήσει διοικητικές και ένδικες προσφυγές κατά τυχόν παράνομης ανάκλησης αυτοδικαίως εγκεκριμένου λογαριασμού, ωστόσο ο διοικητικός και δικαστικός έλεγχος καθίσταται ευχερέστερος και σαφέστερα οριοθετημένος ως προς τα εφαρμοστέα κριτήρια διάγνωσης της νομιμότητας ή μη της πράξης ανάκλησης του λογαριασμού.

Με εκτίμηση,

Σταμάτης Σ. Σταμόπουλος.